

sto contigit, quem post orationem illam: Pater si fieri potest, &c. & cordis angustiam, angelus de A
cælo missus confortauit.

OBSER.
Vers. 4. 5.
& 6.

Celebrabunt te Domine omnes reges terræ.] Primùm illud expende, quod de gloria Dei canit, quam accepturus erat à regibus terræ. Laudant Dominum etiam priuati ac subditi, & grata est Deo laus illa, quam offerunt ipsi quicumq; & cuiuscunq; conditionis pij homines. Quid est ergo, quod Propheta specialiter de eo gloriatur, quod reges exemplo ipsius moti, celebraturi erant Dominum, e loquia illius auditori, & de vijs eius cantaturi? Habet hæc res primùm id quod rarum est, si rex quispiam laudet ac celebret Dominum. Deinde, quod magis etiam ad gloriam nominis Dei facit. Tertio, plurimùm præterea commodat propagandæ in populo pietati, si rex pius sit, & diuini nominis gloriam celebret.

Secundo loco obserua, quod dicit: *Cùm audierint eloquia oris tui.* Ergo tum celebrabunt Dominum reges, cùm audierint non superstitiosorum hominum somnia, & commenta eorū qui seipso quærunt, sed eloquia oris Dei. Constituit ergo Spiritus sanctus reges auditores verbi Dei, vt possint esse præcones nominis eius.

Tertio: *Et cantabunt,* inquit, *de vijs Domini, quod magna sit gloria Domini.* Cogita hîc, quod genus cantici deceat palatia regum. Solenne est regum aulis, vt omnia musicis concentibus & instrumentis personent. Verùm id studij magis ad regum splendorem exornandum, quàm ad vias Domini celebrandas dirigitur: quarum ferè crassissima est in aulis principum ignorantia. Illic non canitur de vijs Domini, sed de potestate principis: non quod magna sit gloria Domini, sed quod magna gloria sit principis: non quod excelsus sit Dominus, sed quod illustrissimus & excelsissimus sit princeps. Neq; illud ibi canitur, ne de principe quidem, quod humilem respiciat, & elatum fastidiat. Vtinam huc Christiani principes respiciant, & quasi imaginem quandam pij principis obseruent, & ex animo imitentur.

De eo quod dicit: *Et humilem respiciat, & sublimem de longinquo cognoscat:* quid obseruandum sit, vide supra Psal. 18. versu 27.

OBSER.
Vers. 7.

Si ambulauero in medio tribulationis.] Obseruandum est hoc versu, quid pariat in homine pio experientia diuini auxilij, in tribulationibus accepti. Suprà versu 3. dixit: *Quo die inuocaui te, respondisti mihi.* Iam verò: *Si ambulauero, inquit, in medio tribulationis, viuificabis me.* Sic ex præteritis fiduciam aduersum futuras tribulationes concipit. Non dicit autem, *Si ambulauero in medio tribulationis, facile euadam, super iram inimicorum meorum extendam manum meam,* quippe iam regiam potentiam consequutus, & seruabit me dextera mea: sed, *Tu viuificabis me, & extends manum aduersus inimicos meos, & tua me dextera seruabit.* Sic itaq; pijsimus rex, quamuis iam liberatus à magnis malis, & regni consequutus esset fastigia, haudquam tamen pollicetur sibi in posterum constantem & immotam rerum tranquillitatem: sed parat animum suum ad patientiam malorum, de quibus tamen nihil dum habebat certi. Deinde nõ colocat in vires suas aliquid fiduciæ, sed spem omnem conijcit in benignitatem ac fidem Dei.

OBSER.
Vers. ult.

Dominus perficiet pro me.] Notent hunc versum, quotquot magistratus administrant, & quicumque vel ministri sunt Ecclesiarum Christi, vel patres sunt familiarum. Pius rex non præsumit de sua vel sapientia, vel potentia, quæ tamen vtraq; haud vulgaris erat: sed dicit, *Dominus perficiet pro me, benignitas tua in seculum, opera manuum tuarum non deseret.* Hac spe alacris in administrando regno versatur, & animum suum aduersum quæuis futura incommoda instructum reddit. Ad hunc modum animatos esse conuenit omnes eos, quibus aliquid muneris administrandi concreditum est. Seduli sint & satagunt in concredita sibi functione, & tamen ex animo fateantur, nihil se perficere posse omnium eorum quæ satagunt, sed omnem efficaciam esse Domini, vt ex corde dicere possint: *Dominus perficiet pro me.*

Postremò, illud autem transeundum non est, quod dicit: *Opera manuum tuarum non deseret.* Admonemur, eos demum rectè cum Propheta dicturos esse: *Dominus perficiet pro me,* qui in operibus manuum Dei versantur. Non dicit pius rex, *Opera manuum mearum non deseret:* sed, *Opera manuum tuarum non deseret.* Opus Dei erat, quod regnabat Dauid. Opus Dei non erat, quod regnabat Shaul, sed opus populi ingrati & immorigeri. Nec opus Dei illud erat, quod Absalom pro patre regnabat. Qui non ex Deo regnant, dicere non possunt: *Opus manuum tuarum non deseret.* De illis queritur alicubi Deus per Prophetam: *Ipsi regnant, & non ex me: Principes extiterunt, & non cognoui.* Qui in Ecclesia dominium exercent, non poterunt dicere: *Opus manuum tuarum Christe non deseret.* Est enim vox Christi: *Principes gentium dominantur illis, vos autem non sic.* Sunt itaque consilia, studia, & opera humana distinguenda ab operibus Dei: statuendumque, id tandem æquum esse, vt suum ipsius opus quisque tueatur: nec petendum à Deo, vt alienum opus dirigat & conferuet.

PSALMVS CXXXIX.

AD PRÆCINENDVM DAVIDIS PSALMVS.

ARGVMENTVM PSALMI.

Singulari studio canit hoc Psalmo Vates, nihil esse Deo incognitum omnium eorum quæ ipse vel cogitet, vel dicat, vel agere instituat: nec fieri posse, vt manum eius effugiat, quocunq; tandem sese recipiant. Deinde queritur de impijs inimicis suis, ac in fine inquisitioni diuina innocentiam suam examinandam sistit, cuius rei gratia totum hunc Psalmum composuit.

DOMINE

Quia n
Retrò &
Miraba
Et stationem me
Felix & P
Baccubum
Circumdediti E
Explorasti. J. E. b
Ecce Domine no
principio sequer
opinionia.
Mirabilis hæc sci
tuæ me. Hieron.
Mirabilis scientia
Illud, Ardua est,
Non possum eam
Domine inuestiga
infidias struam &
ex inimicis cogno
neret. Quod aute
cognouerit Dau
præcognita sunt,
obscuro, per in
gatione cognosc
tantum notum es
sed, Domine inuesti
meis, non quod l
fit oportet.
Tu nostri sessione
species suas dige
cat ad hunc mod
san tibi cogniti
aliquid, vel tanti
quo cognoscis, q
mea. Sic Domine
vel accumbam &
ludo, quid accu
et omnes vias id est
primatur. Semita
explorasti, atq; ve
exactissime sciat,
retrat, vbi noctu
fit. Sic tu Domine
cundediti, & om
Retrò & ante form
sua Deo dicat esse
quantus quantu
rimur, cam dicit
mana, quam mihi
nora & exterior
Illud, Et admouij
ponunt de confes
tereat. Augustin.
Mirabilis hæc scie
formasti me retrò
peris tui cogitata,
capere, & aliq
ita dicere, & ea q
conferantur.